

A hit kommunikációjának lehetőségei

„Istenről beszélni veszélyes” – állapította meg Tatjana Goricseva filozófusnő már a 80-as években.¹ Miért veszélyes beszélni Istenről? Ma már nem azért, mert bebörtönzik a hitvalló embert, hanem mert hiteltelenül fecseg a vallásról – állapítja meg Goricseva, amikor döbbenettel látja a nyugati világ TV csatornáin sugárzott hiteltelen vallási zagyvalékokot.

Tanulmányunkban arra keressük a választ, hogy miként tudjuk hatékonyan átadni Krisztus jó hírét manapság a ránk bízottaknak?

A kommúnió és kommunikáció összefüggései

A latin *communicatio* és a *communio* szavak jelentéstartalma szorosan összefügg. A Krisztus körüli emberi közösség, vagyis egyház ott jön létre, hol az üzenet elhangzott és azt befogadták, vagyis mondhatjuk, hogy a kommunikáció gyümölcse a kommunió. Másrészt az is megtapasztalható, hogy ahol igaz emberi kapcsolatok vannak és őszinte közösségi lét (kommunió), ott a kommunikáció elmélyül, nem csak emberek között, hanem Isten és ember között is.

Keresztény hitünknek lényege, hogy Jézus feltárta nekünk Isten belső világát. A krisztusi kinyilatkoztatás tárgya az szentháromságos Isten belső kommuniója. E kinyilatkoztatásnak gyümölcse az egyház, vagyis a Szent Kommunió kommunikációja felénk emberek felé.

Az egyház maga is közösség, vagyis kommunió s egyúttal mozgalom is. Szüntelen mozgásban, bontakozásban van. A hitátadás Jézustól eredő követelménye (vö. Mt 28,19: “Menjetek, és tegyetek tanítvánnyá minden népet...”) az élményszerűségen alapul. Az Istenbe vetett hitet pedig csak személyesen lehet megélni.² A kisebb vagy nagyobb, de életerős egyházi közösségek képesek arra, hogy a személyes kapcsolatokon keresztül megtapasztalhatóvá tegyék Jézus tanításának igazságát, miszerint “Isten országa köztetek van” (Lk 17,21). Aki ezt a jézusi igazságot megtapasztalta, az nem ijed meg az egyház emberi arcától, tagjainak gyengeségétől. Az egyház intézményesült arca olyan, amilyenné az idők formálták: sokezer éves ráncok takarják el ifjúi, tekintetének szépségét, tisztaságát. De ettől még lehet szerető Anyánk, akinek arca, szeme fénye Isten Szentségét tükrözi. Tekintetébe mélyedve ma is megláthatjuk Jézus reánk néző szemeinek meleg fényét, amely nélkül nem lehet bátorságunk

¹ E filozófusnő a leningrádi egyetemen oktatott, de miután 1973-ban megkeresztelkedett, és filozófiai előadásait átította a hitből fakadó meggyőződése, 1980-ban a KGB válaszut elé állította: vagy Szibériába száműzik és erőszakkal elhallgattatják, vagy menjen Nyugat-Európába, de a Szovjetunióba vissza nem térhet – ezt tőle tudom, amikor Taizében beszélgettem vele. Akkor már párizsi emigrációban élt, és nyugat-európai tapasztalatait fogalmazta meg a „Parler de Dieu est dangereux” című könyvében.

² KÖRPICS Márta (2014), 55-64.

lábainkat a háborgó vízre helyezni, és elindulni Felé újra, meg újra. (vö. Mt 14,29)

A kommunikáció-elmélet három fontos elemet különböztet meg: a kommunikáló, aki elindítja az üzenetet, a befogadó, aki befogadja azt, és maga a kommunikációs csatorna, vagyis az a közeg, amin keresztül az üzenet közlekedik a két “állomás” között. Krisztus azzal bízta meg követőit, hogy mennyei Atyjától hozott Örömhírét váltsuk életre és hirdessük.

Ezekből az alaptételekből kiindulva látjuk, hogy a keresztény teológia meggyőződése szerint bár az ember istenkereső lény, de Szent Ágoston tapasztalata szerint nem keresné, ha Isten már meg nem találta volna. Isten tehát maga lépi át azt az ontológiai szakadékot, ami a Teremtőt és teremtményét elválasztja egymástól: Isten küldi el közénk megtestesült Üzenetét, Krisztust. Jézus szavakká formálja az Atya üzenetét, miszerint van reményünk, van életünk az Atyánál. Jézus emberi mivoltában maga Isten járt-kelt közöttünk, föltárva azt a szeretetközösséget, ami őt az Atyaistenhez köti, s amit velünk, teremtményeivel az Atya megosztani szeretne. Engedelmes Fiúként küldetésben jár, hogy minket is Isten fiaivá tegyen. Lelke által pedig mindig jelen marad az emberek között. Az ember istenhite tehát nem pusztán az ember bizalma a transzcendens valóság felé, hanem Isten megnyilatkozására adott felelet.³ Az egyház által megfogalmazott teológia, mint Istenről való értelmes beszéd tehát a kinyilatkoztatáson alapszik. Isten teszi meg a kommunikációban az első lépéseket az ember felé. Az ember feladata, hogy a rábízott kincset tovább adja embertársainak, hogy ők is részesüljenek Isten kegyelmi adományában.

A hit átadásának korszakai és formái

Isten kinyilatkoztatásának igehirdetők által kommunikált folyamata az egyház történetében a legkülönbözőbb formákat öltötte fel. Joseph Moingt jezsuita teológus négy történeti korszakot különít el a hit kommunikációjában (a kommunikációs csatorna minőségében) a krisztusi időszámítás folyamán.⁴

Az ókeresztény korban a személyes közlés volt jellemző, a Krisztus-eseményt olyan örömhírnek tekintették, amit személyesen kell megosztani mindazokkal, akikkel kapcsolatba lépünk. Az első megtérők Krisztus-követővé váltak, és életük is vonzó lehetett a környezetükben élők számára. A három évszázadnyi üldözések közepette is gyorsan nőtt a számuk, s ennek egyedüli oka valóban az lehetett, hogy a személyes és bizalmas közlésen kívül más lehetőségük a hit átadására nem volt.

Az V. századtól azonban a Római Birodalom területén “a keresztény hitet úgy adták át, mint történelmi, kulturális és politikai örökséget: egy komplex hagyomány szinte ellenállhatatlan

³ Szent Ágoston felismerése szerint: “Nem keresnénk Uram, téged, ha Te már nem találtál volna ránk”.

⁴ MOINGT, J. (2010), 44-56.

nyomására.”⁵ Az állam a hivatalos hatalom mellett a népegyház is kialakította sajátos struktúráját, intézményeit, és ez a XX. század közepéig jellemezte az egyházat. A kereszténység sok évszázadon át Európában mintegy államvallássá vált, a hit átadásában tehát egyre több társadalmi tényező is közrejátszott. Ebben a hosszú időszakban az evangélium hordozói, az egyházi emberek tevékenységükben sokszor a politikát helyezték előtérbe, uralkodókhöz hasonló ékes ruházatban trónusokon ültek, s így életstílusuk és viselkedésük eltávolodott a szélesebb néprétegektől. A kommunikációban erősen sérült tehát az átadók és a befogadók közötti kapcsolat, maga a kommunikációs csatorna valóban leszűkülte, a karizmának a struktúra mellett igen kevés hely jutott. Ezekben az évszázadokban volt igazán szüksége az egyháznak, hogy olyan karizmatikus emberek jelenjenek meg köreikben, akik mindenek fölé helyezték Isten üzenetének hiteles megélését és közvetítését.

A hitátadás folyamatának harmadik szakaszára (XIV-XVIII. század) a társadalmi hagyomány elerőtlenedése lesz jellemző. Ennek okaiként Joseph Moingt az individualizmus előtérbe kerülését és a tudományos fejlődést nevezi meg. Az “új, tudományos módszerek és felfedezések cáfolták a hagyomány arra irányuló tekintélyét, hogy alakíthassa az emberek szellemét és ismereteket közvetíthessen. Az igazság elsajátításának alapjává a módszeres és szisztematikus kételkedés vált.”⁶

Moingt szakaszolása szerint a negyedik korszak az 1960-as évek végétől számítódik, amelyben a hitátadás korábbi módja gyakorlatilag lehetetlenné válik a társadalmi-kulturális tényezők miatt. Ezekben az időkben a nyugat-európai egyház önmagát kontraszt-társadalomként⁷ tudta csak definiálni, lehetőségei a hit átadására meglehetősen korlátozottak voltak.

A magyar egyházi helyzet a diktatúra idején

Sajátos történelme miatt a kelet-európai egyház helyzete a XX. század második felében egészen más képet mutat, mint nyugaton. Tekintsük csak a magyar egyházi helyzetre, amelyet meghatároz az ateista diktatúra. Az egypárti politikai eszmék erősen támadták a vallás értékeit és intézményeit. Jelen tanulmányunk a hit átörökítése szempontjából vizsgálja e korszakot. A legtöbbszörnek személyes élménye van erről az egyháztörténelmi korszakról,⁸ de a

⁵ MOINGT (2010), 48.

⁶ MOINGT (2010), 48.

⁷ Lásd Gerhard LOHFINK (1994).

⁸ Magam is csempésztem Tiranába 400 db albán nyelvű Szentírást; más alkalommal Taizéből ikonkeresztet ponyvába csavarva szállítottam hazánkba. Szegedi albérletemben úgy imádkoztunk együtt titokban egyetemi társaimmal, hogy kirúgással fenyegetve éreztük magunkat. A manapság elterjedt lelkeségi mozgalmak közül csak egyet említek példaként: a Házás Hétvége – bár eredeti neve Worldwide Marriage Encounter, vagyis szó szerint fordítva: „világon elterjedt házás találkozó” –, annak érdekében, hogy a 80-as évek titkolózós időszakában ne legyen feltűnő (ti. a pártállam besúgóinak számára), egyszerűen Hétvégéről beszéltek, s így maradt e mozgalom elnevezése hazánkban Házás Hétvége.

rendszerváltástól eltelt emberöltő ideje alatt komoly szakirodalom⁹ is feldolgozta a mintegy “negyven éves pusztai vándorlás” időszakát.¹⁰ Az ateista tanokat valló magyar pártállam az 50-es években erőteljesen megtörte az egyház intézményesült mivoltát. Az egyház ingatlanjainak államosítása mellett – legyenek azok a köz javára működtetett oktatási, szociális, egészségügyi intézmények – legfőbb célja az volt, hogy a hitátadás kommunikációs csatornáit megszüntesse, s így az egyházat egyszer s mindenkorra felszámolja. Az egyházi intézmények működésének lehetetlenné tétele, a papság meghurcolása, valamint a szerzetesközösségek működésének betiltása mind arra szolgált, hogy a fennálló egyházstruktúrát szétverje, s ezáltal az egyház karizmájának helyét a társadalomban megszüntesse.

Megtapasztalhattuk azonban, hogy Isten Szentlelkét emberi eszközökkel nem lehet börtönbe zárni, sem lehetetlenné tenni (lásd Gamáliel bölcs meglátását, vö. ApCsel 5,39). A külső nyomás hatására és az eszköztelenség áldásos következtében új karizmák tűntek fel a magyar egyházban.¹¹ Amint az intézmények megroppantak, a hitátadás csatornáit között ismét kiemelt fontosságúvá vált a bizalom, és megjelent az a személyesség, amely az ókeresztény egyházra volt jellemző (lásd a Moingt-féle első korszak jellemzőit!). A megélt hit és annak átadása titkos csatornákon keresztül csordogált, de annál odaadottabb, bizalmasabb és élményszerűbb módokon. A szerzetesek, ha nem is közösségben élve, de hivatásuknak megfelelően igyekeztek élni, a lelkipásztorok rejtett módon gondoskodtak a rájuk bizottakról, a világi krisztushívők pedig komoly áldozatokat vállaltak, hogy megéljék és továbbadják hitük kincseit a pártállami tiltások közepette is.

A magyar egyház intézményesülése a 90-es évektől napjainkig

A Magyarországon végbement politikai rendszerváltás magával hozta a kárpótlási törvényt is, és így a 90-es években lehetőség adódott az egyházi struktúra újjáépítésére. A társadalom gyors demokratizálódása új feladatok elé állította az egyházat.

Az egyház, mint strukturálódó közösség újjáépülésének lehettünk szemtanúi és résztvevői. Hála

⁹ A több, nagyszerű tényfeltáró munka közül kiemelném MEZEY András doktori disszertációját, melyet az Új ember Könyvkiadó jelentetett meg 2015-ben, *Hittan a katakombákban. A Csongrád megyei nem hivatalos ifjúságpasztoráció története 1946-1980.*

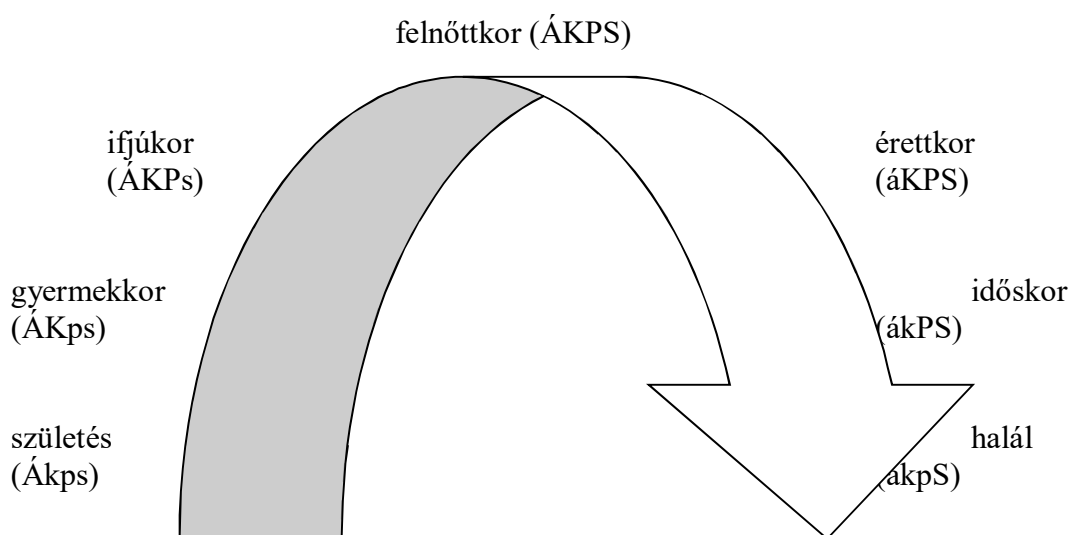
¹⁰ A bibliai párhuzam nemcsak a 40 év miatt indokolt, hanem amiatt is, hogy Isten népe mind a Kr.e. XIII. századi pusztai vándorlása során, mind a Kr.e. VI. századi babiloni fogsága idején érlelődött és tisztult meg. Szentírásunk is megőrizte azt a dilemmát, amit annak idején Jeremiás prófétának kellett átélnie: szerette korának vallási intézményeit (értsük ez alatt a jeruzsálemi templomot és papságát), és mégis kénytelen volt szembe helyezkedni vele, amikor Isten üzenetét kellett megfogalmaznia. A karizma benső tűzként égte, és ezért fessegette a korabeli vallási struktúrát. Hasonlóan történt ez a tiltás éveiben hazánkban is.

¹¹ A karizmákra mindig úgy tekintünk, mint Isten ajándékaira, melyet az Egyház épülésének javára szuverén módon ad. Pál apostol megfogalmazása szerint: “A Lélek ajándékait ki-ki azért kapja, hogy szolgáljon vele” (1Kor 12,7)

Istennek, lehetőség adódott a szerzetesi élet szabad gyakorlatára, az oktatási és szociális intézmények újbóli működtetésére. A kérdés, amit szem előtt kell tartanunk ma is az, amit Tomka Ferenc feszeget, amikor az intézmény és karizma kapcsolatáról ír.¹² Mi jellemzi a krisztusi karizma és az újjáalakuló struktúra kapcsolatát manapság? És hogyan segíti a kettő közötti kapcsolat, kommunikáció a hit átadását, ami az egyház küldetésének legalapvetőbb lényege?

Egy formálódó közösség életszakaszai

E kérdésre választ keresve modellezzük a formálódó közösség fejlődésének szakaszait.¹³ Megjegyzem, az alábbi ábra és a Moingt-féle négyes szakaszolás között, nem nehéz párhuzamokat találni, azonban itt most nem egyháztörténeti szakaszokról, hanem a kisebb közösségek életének szakaszairól beszélünk (e ténynek később még szeretnék jelentőséget tulajdonítani).

Az ábrán megjelenő nyíl egy-egy közösség teljes életívét jelöli születésétől annak “haláláig”, a nyíl mentén jelölve annak egyes életszakaszait. A szakaszokat négy fogalom segítségével igyekszik bemutatni. Ezek az álom (Á), a közösség (K) a program (P) és a szervezet (S) betűjelét viselik. A betűk méretének változása jelöli egy-egy szakasznál a fogalmak aktuális dominanciáját. A nagybetűvel jelölt fogalmak dominálnak, a kisbetűvel jelöltek visszaszorulnak az adott közösség aktuális életszakaszában.

Születéskor a legerősebben az “álom” képviselteti magát,¹⁴ amelynek nyomán a közösség maga

¹² TOMKA Ferenc (1997).

¹³ Az ábrát a magyar Házasság Hétvége mozgalom Szabályzatának 3. mellékletéből vettem.

¹⁴ Szeretném felhívni rá a figyelmet, hogy az ábrán az álom kifejezést nyugodtan vonatkoztathatjuk a karizmára, és be is helyettesíthetjük azzal, amely az egyház eredeti küldetését és célját fogalmazza meg: az evangélium továbbadásának feladatát. Ez Krisztus álma, az egyház őseredetű karizmája.

létrejött. A közösség még szinte nem is létezik, programok még nincsenek, a szervezet pedig még csírájában sincs.¹⁵ Az egyházra vonatkoztatva, és visszautalva a kommunikáció-elméletre elmondhatjuk, hogy ebben a szakaszában Isten tette meg az első lépést az emberrel való közösség felé, amint kinyilatkoztatta önmagát Krisztusban. Megtestesülése által keresve annak lehetőségét, hogy közelebb kerülhessünk hozzá, s jobban megértsük szeretet-üzenetét. Itt is, miként a Moingt-féle szakaszolás is rámutat, a személyesség, a személyes kapcsolat válik a hit átadásában döntő tényezővé. Ez a kisebb közösségek életszakaszaiban is jól megfigyelhető. Az alapító álma például – gondoljunk csak Assisi Szent Ferencre, aki az evangélium megélésére és hirdetésére tette fel saját személyes istenkapcsolatát, s ezt szeretne volna megosztani másokkal is – karizmatikus erővel világra jön és létrehozza szép lassan azt a kommunikációs csatornát, közösséget, amelyen keresztül az üzenetet leginkább közvetíteni tudja.

A közösség gyermekkorában az álom még hasonlóan erős, mint születéskor, a közösség lassan növekedni kezd (vö. Szent Ferenchez csatlakoznak első társai), épp csak beindulnak a programok, feladatvállalások, de igazi szervezetre még nincs szükség (ÁKps).

A közösség ifjúkorában már egyre fontosabbá válnak a programok (Szent Ferenc pl. misszióba küldi testvéreit), amelyek egyre hatékonyabban támogatják az eredeti álmot/ karizmát, valamint magát a bontakozó közösséget (ÁKPs). Mire az úgymond felnőttkorba ér a csapat, már szükség van egy újfajta közösségmozgató erőre, egy struktúrára (pl. az első rendi alkotmány megszületése), amely a személyes üzeneteken túl szervezeti keretekbe foglalja az üzenet továbbítására, megélésére szerveződött és szövetkezett közösséget (ÁKPS).

A következő stádiumban az eredeti karizma, az álom hanyatlásnak indul (ákPS), majd elhalványodik a közösségi élet (ákPS), aztán az egyre megerősödő struktúra fényében a programok is elvesztik erejüket (a ferences rend az évszázadok alatt eljut a kolduló baráttól a fényűző és hatalmas rendi központokig, amelyekben az adott társadalomba való beilleszkedésükkel párhuzamosan megjelennek a hanyatlás, az eredeti karizmától való eltávolodás jelei is: ákPS). Mindez már a közösség időskorát jelzi. E szakaszban az álom kifakulásával a közösség létszáma csökken, új tagjai alig vannak, bár a programok még intenzívek. A struktúra híven őrzi a letűnt idők patináját, a fénykorra jellemző differenciáltságot és kiépítettséget. Az utolsó szakaszban világos, hogy amikor egyedül a struktúra, az intézmény marad nagybetűssé, míg az álom kifakult, a programok elsikkadnak, könnyen elérkezünk a közösség halálához (ákpS).

Ha azonban felelősen és hittel gondolkodunk, merünk élni az eredeti karizmával, Isten emberbe vetett bizalmával, és velünk való szeretet-közösségének álmával, akkor beláthatjuk, hogy Isten az eredeti álmot bármikor újra meg tudja erősíteni az egyházban, s ilyenkor a hanyatlás

¹⁵ A szervezet szó tulajdonképpen a Tomka Ferenc által használt intézmény kifejezésnek felel meg.

újjászületéssé változhat.

Párhuzamokat állítva a Moingt-féle egyháztörténeti szakaszolással láthatjuk azt is, hogy ezen életszakaszokban egy kisközösségben megélhető hitátadás formái, eszközei és lehetőségei abszolút párhuzamot mutatnak magával az egyháztörténettel is. A hit átadása szempontjából döntő a személyesség egészen addig a pontig, amíg a kisközösség ifjúkorában fel nem bukkan az igény a szervezet kialakulására. A szervezet kialakulásának és megerősödésének ideje egészen annak időskoráig párhuzamba állítható a Moingt-féle második szakasszal, ahol a hit átadása egyre erősebben hivatalos formát ölt, és egyre inkább a struktúra veszi át az uralmat a kommunikációban. A struktúra kiépítettsége, precízsege önmagában üzenetet képvisel, a közösség erejét mutatja, amelyben azonban sokkal kisebb szerepet játszik már a kezdetekben olyan erősen megnyilvánuló álom/ karizma, és egyre nagyobb terepet kap a kialakult és rögzült hagyomány.

A harmadik szakaszban a közösség időskorára jellemző hanyatlás mutatkozik meg hitátadás szempontjából is. A struktúra elerőtlenedése, esetleg maga az a helyzet, hogy csupán régi patinájából él már a szervezet, még inkább beszűkíti a hit átadásának lehetőségeit, hiszen a személyesség alapelve kerül itt veszélybe, ami a hit átadásának szempontjából is nélkülözhetetlen. Ha a közösség gyenge és nincsenek személyes kapcsolatok, csak a struktúrában látja a fennmaradás esélyét, a letűnt idők emlékébe kapaszkodik, nem reagál a környezetében felmerülő kortárs igényekre, a hit, az üzenet az eredeti karizma átadása háttérbe szorul és elcsökevényesedik.

A Moingt-féle negyedik szakaszban, amelyet automatikusan a közösség halála szakasszal állíthatnánk párhuzamba, hiszen a társadalmi változások miatt a hit átadásának lehetőségei az 1950-60-70-es években igen korlátozottak voltak hazánkban, ugyanakkor egyfajta újjászületésnek is tanúi lehetünk. Ebben az időszakban az egyházi struktúrát az állami rendszer egyeduralkodó politikai erejének teljes bevetésével rombolta abban a reményben, hogy így a karizma átadásának minden csatornáját megsemmisíti. Itt lépett közbe Isten kegyelme, ami ebből a nehéz helyzetből is győztesként emelte fel Krisztus álmát.

Ha a Gondviselő Isten megengedte az 50-60-as években az egyháznak okozott sok-sok szenvedést, akkor bizonytalanság volt általa. Megjegyzem: a szenvedésnek soha nincs értelme önmagában, mint inkább Isten ereje nyilvánulhat meg általa.¹⁶ A hagyományaiban megmerevedett egyházstruktúra szétverése hatalmas teret biztosított ismét a személyes kapcsolatoknak, elsősorban Isten és ember között. Izajás próféta szavaival élve “a szent maradék” még sokkal erősebben ragaszkodott titkos istenkapcsolatához, de ugyanakkor az

¹⁶ Lázár betegsége hallatán Jézus így szólt: “Ez a betegség nem válik halálára, hanem Isten dicsőségére, hogy megdicsőüljön általa Isten Fia.” (Jn 11,4)

ember és ember közötti hitátadás bizalmán és intimitásán keresztül Isten álma, Krisztus üzenete búzamazgként rejtőzve készült egy új szárba szökkenésre.

Az eddigieket összegezve elmondhatjuk, hogy amíg az egyházban a struktúra a karizmát szolgálja, és nem helyezi a struktúrát a személyes szeretetkapcsolatok fontossága elé, addig helyet tud biztosítani Isten országának („álmának”), a Krisztustól eredő karizmának. Amíg ezt nem tévesztjük szemünk elől, addig bármikor képesek vagyunk a megújulásra, hiszen nyitottak vagyunk Isten terveire. A karizma érkezése kegyelmi ajándék, amíg az ember keze üres, vagyis biztonságát nem az intézmények görcsös megragadásában és fenntartásában látja, addig azt befogadni képes.

Összefoglalás

Visszatérve tanulmányom alapvető kérdésére, amely a hit átadásának mikéntjére reflektál, egyre inkább világossá válik, hogy a hit közvetítésében lelkipásztori szempontból a személyes kapcsolatok bizonyulnak a legfontosabbnak. Csakis erre épülhet bármiféle szolgálatként megélt tevékenység. Ha azonban Istent és az ő üzenetét kifejejtjük ezekből a kapcsolatokból, csak a struktúra csontváza marad. Az egyházi struktúra, az intézmény csakis arra való, hogy lehetőséget biztosítson a szolgáló szeretetnek, amely Jézus tanításának megnyilvánulása, kommunikációja. Ez a kommunikáció azonban a Szentháromságos Istenben lévő kommunió eredeti tartalmától elsodródva szakadékot épít Isten országa (eredeti „álma”) és az álmat megélni próbáló emberek közé.

Egyházunk történetében többször is voltak olyan korszakok, amikor olyan erőssé vált az egyházi struktúra, hogy az a karizma rovására ment. Az egyház azonban mégsem halt meg. Magunk is megéltük, hogy a diktatúrák éveiben az Örömhír a hó alatt várakozó vetőmag állapotára hasonlított: hideg, nyirkos sötét üregben van a mag, és várja, míg a feltételek kedvezők lesznek ahhoz, hogy szárba szökkenjen. Stabil egyházstruktúra híján ebben az időben az örömhír továbbélése az isteni kegyelem ajándéka, a feltámadás reménye volt. Az egyház az elnyomás idején sem halt meg, sokkal inkább megerősödött egy új tavaszra. A továbbélés alapja az Örömhír személyes átadása volt minden körülmények között és azok ellenére.

A hit átadásának folyamatában tehát a személyesség erejét tapasztaljuk meg leginkább. Ha ez alább hagy, akkor reális a veszély, hogy elveszünk az egyházi struktúraépítésben, és csak annak biztonságát tartjuk szem előtt. Feladatunk tehát, hogy az intézmények fenntartásával elsősorban az Örömhír terjedését szolgáljuk, és annak teremtsünk helyet a közösségeinkben, ami a Szentlélek működése folytán kívánja formálni az egyházat itt és most.

Nekük tehát, az egyház felszentelt papjainak – akik hivatásunkat a hit megőrzésére és átadására kaptuk az egyház keretein belül – különös felelősségünk van abban, hogy a ránk bízott közösségben az eredeti karizmát megőrizve a struktúrát is fenntartsuk. Embert meghaladó

feladat ez, amely kivitelezhetetlennek tűnik. A megvalósulás reményét abban látom, hogy Istennel való közösségben élve, az eucharisztia titkába kapaszkodva tesszük meg nap mint nap hitünk átadásának lépéseit.

Irodalom

- GORICSEVA, Tatjana (1989): *Istenről beszélni veszélyes*, Egyházfórum, Luzern, 1989.
- KORPICS Márta (2014): Közlés vagy örökség? A hit átadás aktusainak kommunikációs szempontú vizsgálata egy kisközösségben. In: *Lelkiségek és lelkiségi mozgalmak Magyarországon és Kelet-Közép Európában*. Szerkesztette: BARNA Gábor és POVEDÁK Kinga, Szeged, 2014.
- LOHFINK, Gerhard (1994): *Milyennek akarta Jézus a közösséget?* Egyházfórum, Luzern, 1994.
- MEZEY András: *Hittan a katakombákban. A Csongrád megyei nem hivatalos ifjúságpasztoráció története 1946-1980*. Új ember Könyvkiadó, Budapest, 2015.
- MOINGT, Joseph: Átadható-e a hit?, *Mérleg* 2010/3-4.
- TOMKA Ferenc (1997): *Intézmény és karizma az egyházban*, Márton Áron Kiadó, Budapest, 1997.
- THORDAY Attila (2012): „Homogenitás és heterogenitás Szeged-Szentmihály vallási életében. *Vallás, közösség, identitás*, (szerk.: BARNA Gábor és POVEDÁK Kinga) Szegedi Vallási Néprajzi Könyvtár 31. kötet, Szeged, 2012.
- THORDAY Attila (2014a): Két világ határán. Az egyház és a vallásosság szerepének változása egy kisközösség példáján keresztül. In: *Deliberationes* VI/2-VII/1 szám, Szeged 2014.
- THORDAY Attila (2014b): Szemben az árral. Szeged-Szentmihály lelkiségi élete. In: *Lelkiségek és lelkiségi mozgalmak Magyarországon és Kelet-Közép Európában* (szerkesztette: BARNA Gábor és POVEDÁK Kinga), Szeged, 2014.